

PROGRAMMA

0	<i>Olivier Dochy</i>	Welkom + praktische uitleg	Provincie West-Vlaanderen
1	<i>Patrick Meire</i>	Te droog en te nat in West-Vlaanderen: wat staat er ons te wachten en wat staat er ons te doen ?	Universiteit Antwerpen
2	<i>Kris Decler</i>	Hoe ga je om met "te droog, te nat" in een natuurreservaat? Wanneer en hoe vernatten of verdrogen ?	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
3	<i>Koenraad Muylaert</i>	Wieren, algen, cyanobacteriën: wie zijn dat en welke zijn schadelijk zoals blauwwieren ?	KU Leuven - campus Kortrijk
4	<i>Wim Pauwels</i>	Hoe wordt het waterpeil van de Blankaart geregeld en wat is het effect op de natuur ?	Agentschap voor Natuur en Bos
5	<i>Dirk Content</i>	Poelen en desnoods pompen redden weidevogels in tijden van droogte	Natuurpunt – Uitkerkse polders
7	<i>Wim Veraghtert</i>	Zien de West-Vlaamse vlinders af van de droogte ?	Natuurpunt Studie
8	<i>Pieterjan Verhelst</i>	De ernstig bedreigde paling als indicatorsoort voor een gezond waterbeheer	Ugent / INBO
9	<i>Billy Herman</i>	Oproep: Opstart Vissenwerkgroep West-Vlaanderen: bewustwording van vissen start hier en nu	
10	<i>Ellen Decaestecker & team</i>	Hoe redden West-Vlaamse watervlooiën zich in een wisselnatte omgeving ?	KU Leuven - campus Kortrijk
11	<i>Francis Kerckhof & Ingrid Jonckheere</i>	Extreem laag water aan de kust: welke organismen laten zich dan zien ?	De Strandwerkgroep
13	<i>Jan Vandecavey</i>	Dynamische natuur in provinciale bufferbekkens	Provincie West-Vlaanderen, Dienst Waterlopen
14	<i>Dirk Libbrecht</i>	De Heulebeek van bron tot monding: hoe kan natuur de waterproblematieken helpen oplossen ?	Arcadis Belgium
15	<i>Gedeputeerde Jurgen Vanlerberghe</i>	Slotwoord	Provincie West-Vlaanderen
16	<i>Olivier Dochy</i>	Afsluiting en uitnodiging volgende week / volgend jaar	Provincie West-Vlaanderen

Opmerking vooraf: niet van elke lezing/filmpje is er een samenvatting. Antwoorden op vragen in de chat hebben sommige sprekers achteraf nog beantwoord. Deze staan in volgorde van sprekers.

DE POELN EN DESNOODS POMPEN REDDEN WEIDEVOGELS BIJ DROOGTE

Dirk Content - Natuurpunt – Uitkerkse polders

De Uitkerkse Polder is een zeer waterrijk gebied. Het water zowel zoet als brak trek ontzettend veel wintergasten en broedvogels naar de Uitkerkse Polder. Het water is de sleutel tot de grote biodiversiteit die er hier heerst.

Maar de laatste zes zeven jaar is er een kentering. De aantallen broedvogels daalt voor het eerst. Tot dan stegen de aantallen gelijk met de groei van het natuurreserveaat. Vooral bij kievit en grutto is dat heel opvallend. De oorzaken zijn velerlei:

- Intensivering van de landbouw waarbij vroeger gemaaid wordt, meer sproeistoffen, kunstmest ...
- Een falend landbouwbeleid waarbij een te grote aandacht naar de industriële landbouw gaat.
- Slecht waterbeleid waarbij het winterpeil lager ligt dan het zomerpeil om maar van de waterkwaliteit te zwijgen.
- Sterke afname van insecten, het voornaamste voedsel van weidevogelkuikens.

Maar de grootste oorzaak is de klimaatopwarming. Hierdoor krijgen we steeds maar meer droge lentes en die droogtes houden ook steeds langer aan. Hierdoor verdampt het hemelwater aan een snelheid van 1 cm per dag. Dat maakt dat greppels, plassen en uiteindelijk ook poelen droogvallen. De kleibodem droogt uit, verhardt als beton. De steltlopers vinden geen voedsel meer doordat ze niet meer met hun snavels in de bodem raken. Eenden kunnen niet meer grondelen.

Gevolg, ze trekken weg, laten hun nesten of jongen in de steek. Het broedseizoen mislukt. Dat kan de natuur wel één of twee jaar aan om nadien te kunnen herstellen. Maar dat is nu al zes jaar op rij bezig met alle gevolgen vandien.

In 2017 zijn we met Natuurpunt afd. Blankenberge begonnen met het plaatsen van zonnepompen. Dit zijn pompen die met zonne-energie water uit de sloot oppompen om ze op het grasland aan te brengen. Op deze wijze herstellen en behouden we de plas – dras situaties, vinden de broedvogels voedsel, kunnen ze hun jongen grootbrengen.

Die zonnepompen lijken dus de oplossing. Tijdens deze droge lentes concentreerden de broedvogels zich inderdaad rond percelen met zonnepompen.

Is dit dan de oplossing? Dit is een tijdelijke oplossing in afwachting van een meer structurelere oplossing waarbij het waterpeil overal in de Uitkerkse Polder opgestuwd wordt en zo een meer natuurlijke dynamiek krijgt. Hogere peilen in de winter, iets lagere in de zomer. Deze structurele oplossing zou wel eens in de maak kunnen zijn via het Raamakkoord die o.l.v. de Gouverneur is gesloten. Maar dat is toekomstmuziek. Nu zijn die pompen nog echt nodig ook al brengen ze water van bedenkelijke kwaliteit op het grasland. Er is nu geen andere keus.

Contact en meer info : dirk.content@telenet.be

ZIEN WEST-VLAAMSE VLINDERS AF VAN DE DROOGTE

Wim Veraghtert – Natuurpunt studie

Steeds meer groeit het besef dat insecten niet alleen gevolgen ondervinden van de stijging van de gemiddelde temperatuur, maar ook van extreem weer zoals hittegolven en aanhoudende droogte. De effecten van droogte op vlinders zijn sterk verschillend van soort tot soort. Sommige soorten (bijv. boomblauwtje) lijken weinig last te hebben ondervonden van de droogte in 2018 en 2019.

Vlinders kunnen op verschillende manieren negatief beïnvloed worden door droogte. Enerzijds kan droogte nefast zijn voor de waardplanten (d.i. de planten waarvan rupsen eten). Anderzijds kan droogte ook de kwaliteit van het leefgebied beïnvloeden door de impact op nectarplanten (waarvan vlinders komen drinken).

Een opvallend voorbeeld uit de eerste categorie is de dagpauwoog. Die algemene dagvlinder crashte in 2018 nadat grote brandnetels massaal verdorpen en de rupsen die daarvan leven, stierven. Sinds de zomer van 2020 zien we een voorzichtig herstel. Het is minder goed gesteld met het koevinkje, een soort zanddoogje dat leeft aan bosranden en nood heeft aan grassen in een vochtig microklimaat. 2020 betekende voor die soort een dieptepunt. Eerder was al in Engeland vastgesteld dat deze soort erg droogtegevoelig is en dat geïsoleerde populaties in een bosarme omgeving zich maar moeizaam herstellen; 3 jaar na de droogte van 1995 bleek 66% van de Zuid-Engelse populaties nog niet hersteld.

Ook bij nachtvlinders zien we effecten. Uit het nachtvlindermeetnet van Natuurpunt blijkt dat bij 149 van de 318 onderzochte soorten er een duidelijke neerwaartse knik in de trendlijn is in 2018-2019. Soorten waarvan de rupsen in de waardplant leven, bijv. gewone worteluil, lijken beter bestand tegen droogtestress.

Daarnaast beïnvloedt droogte de kwaliteit van het leefgebied van vlinders: er is minder nectar beschikbaar. De nectarproductie van planten zoals veldlathyrus en gewone brunel vermindert onder droogtestress: deze soorten zijn in staat nectarloze bloemen voort te brengen. Esparcette produceert nog wel nectar bij droogte, maar vormt minder bloemen per bloeiwijze. Belgisch onderzoek naar bernagie toonde aan dat planten die voldoende vocht konden opnemen de helft meer hommels op bezoek kregen dan planten onder droogtestress.

Zolang extreme droogteperiodes zich niet jaar na jaar voordoen, lijken de meest algemene vlindersoorten in staat om zich te herstellen. Hoe kleiner en hoe meer geïsoleerd populaties zijn, hoe kwetsbaarder. Voor natuurbeheerders wordt het belangrijker dan ooit om aandacht te schenken aan gradiënten (bijv. overgangen van vochtig naar droog) in natuurgebieden.

Contact en meer info : Wim Veraghtert (Natuurpunt Studie) – wim.veraghtert@natuurpunt.be

DE ERNSTIG BEDREIGDE PALING ALS EEN INDICATORSOORT VOOR ECOLOGISCH WATERBEHEER

Pieterjan Verhelst – Universiteit Gent. Onderzoeksgroep Mariene Biologie

Onze waterlopen staan vol met constructies om het waterniveau te controleren. Sluizen en waterpompstations houden de zee buiten en voorkomen dat de achter gelegen gebied overstroomd door overtollig water zo snel mogelijk naar zee af te voeren. Bijgevolg is de natuurlijke, continue overgang tussen zee en rivieren, met het estuarium ertussen, verdwenen. Dit vormt een probleem voor heel wat dieren, waaronder soorten die tussen de zee en rivier moeten migreren om hun levenscyclus te voltooien. Een voorbeeld van zo'n soort in onze streek is de paling.

De paling plant zich voort in de Atlantische Oceaan op 7000 km van hier, maar koloniseert de rivieren als glasaal (jonge paling) om op te groeien. Na 3 tot meer dan 15 jaar keert de volwassen paling terug naar zee. Het aantal glasalen dat onze kust bereikt, is de afgelopen 40 jaar maar liefst 90% gedaald, wat er toe geleid heeft dat de soort werd opgenomen als 'ernstig bedreigd' op de IUCN Rode Lijst. Dit is voor een belangrijk deel te wijten aan de obstakels die de paling verhinderen om zijn levenscyclus te voltooien.

Sluizen en waterpompstations vormen zowel tijdens de stroomopwaartse als stroomafwaartse trek een hindernis voor de paling. Om glasaal binnen te laten, worden de zeesluizen van de IJzer en verschillende kanalen langs onze kust tegenwoordig op een kier gezet tijdens vloed wanneer de glasaal trek plaatsvindt in het voorjaar. Na passage van de zeesluizen, komen de glasalen vaak al snel een volgend obstakel tegen. Aan het waterpompstation 'Veurne-Ambacht' in Nieuwpoort werd een glasaalgoot geïnstalleerd om de opgehoopte glasalen te vangen en vervolgens met vrijwilligers over te zetten in de polder. Toch blijven veel andere obstakels in de polder onpasseerbaar.

Zeker voor de volwassen stroomafwaarts migrerende palingen. Die migreren in het najaar na veel neerslag en het water harder begint te stromen. De waterpompstations in polders gaan na hevige neerslag het water uit de polder richting zee pompen om overstrooming te vermijden. Veel waterpompstations zijn echter dodelijk voor paling: uit onderzoek van het INBO blijkt 20% tot 100% van de palingen te sterven bij passage door een pomp. Hoewel er zoiets bestaat als een vistrap, is die niet altijd effectief, zeker niet voor zeewaarts-migrerende paling in een polder. Doordat de polder lager ligt dan de waterafvoerende rivier, betekent dat het water via de vistrap in de polder loopt. Hoewel dit geen probleem is voor overstrooming, betekent dit dat een zeewaarts-migrerende paling tijdens bij zo'n vistrap plots van gedrag moet veranderen en tegen de stroom in moet gaan migreren, wat ze niet doen.

Er vallen nog heel wat hindernissen te overbruggen in het waterbeheer voor de paling. Het oplossen van deze pijnpunten zal ongetwijfeld ook een positief effect hebben op de rest van het onderwaterleven, waardoor de paling beschouwd kan worden als een indicatorsoort voor een ecologisch waterbeheer. Waar het beheer faalt, zal de paling verder achteruit gaan.

Klimaatverandering zal de komende jaren ook voor de paling voor extra uitdagingen zorgen. Minder neerslag gevolgd door weinig afvoer, betekent dat de sluizen vaker dicht zullen staan en de paling de polder noch binnen noch buiten kan. Wanneer er nagedacht wordt over wateropslag, moeten we een zekere waterstroom kunnen garanderen, als we niet willen dat de paling verdwijnt.

Contact en meer info : Pieterjan Verhelst (Ugent) - pieterjan.Verhelst@ugent.be

OPSTART VISSENWERKGROEP WEST-VLAANDEREN

Billy Herman

Vissen! Tot voor corona kwam ik zelf niet verder dan een snoek of karper. Maar ondertussen is daar verandering in gekomen. De vrije tijd die vorig jaar plots op mijn pad kwam, heb ik besteed om me stevig te verdiepen in deze fascinerende groep. En of het razend boeiend is! Elke vis heeft zo zijn eigen habitat, manier van foerageren, manier van leven en zoveel meer. Een 30-tal zoetwatersoorten en meer dan 120 zeevissen telt de vissenfauna van België! En toch viel het me op hoe weinig natuurmensen met vissen bezig zijn.

Je associeert vissen kijken waarschijnlijk meer met het hengelen. Uren staren naar een dobber. Maar niks is minder waar! Het hengelen kan, maar hoeft niet per se. Er zijn nog tal van andere manieren om vissen te bestuderen. En daar willen we nu graag activiteiten rond organiseren voor natuurmensen. Om de kennis te verbreden, kennis te verzamelen en als summum natuurlijk, eventueel het waterbeheer en natuurbeheer op af te stemmen. Met als doel het ganse systeem te verbeteren. Want vissen maken het waterplaatje compleet. Flora, weekdieren en insecten kun je langs de oever en aan de oppervlakte vinden. Het zijn uitstekende indicatoren. Maar vissen vertellen nog iets extra over de volledige structuur en wat er onder water gaande is! Paaiplekken, foerageerplaatsen, migratiepunten en tal van andere zaken kunnen ons ecologisch inzicht over waters verbreden en optimaliseren. Kortom, ik ben ervan overtuigd dat het een boeiende extra kan zijn voor velen van ons!

Onze provincie heeft daarenboven de grootste diversiteit, wat het extra aantrekkelijk maakt. Want naast de courante waterlopen, stilstaande waters en de IJzer met monding in de zee hebben we nog de kust en de Noordzee zelf. Allemaal locaties waar je vissen kunt kijken en bestuderen!

Geprikkeld? En zin om mee een activiteit te organiseren en eventueel een project op te zetten? Dan is dit een uitgelezen moment. We willen graag op zoek gaan naar vrijwilligers om deze groep meer in de kijker te zetten en de aandacht te geven die ze verdient!

Contact en meer info : <https://www.billyherman.be/contact/>

EXTREEM LAAG TIJ – WELKE ORGANISMES LATEN ZICH DAN ZIEN

Francis Kerckhof en Ingrid Jonckheere - Strandwerkgroep

We maken een korte strandwandeling bij extreem laagtij en ontdekken de organismen die leven op/tussen/onder de vrijgekomen harde substraten en in de zandbodem.

Voor de geïnteresseerden is volgens de getijtafels het eerst volgende zeer gunstig laag tij op 30 maart om 9 uur 42 en 31 maart om 10 uur 25.

Maar de realiteit kan nog iets afwijken. Afhankelijk van de wind en de luchtdruk kan het reëel peil lager of hoger zijn. Zo zal bij afluiddige wind en hoge druk (mooi weer) het water bij eb nog verder weggetrokken maar bij vloed niet zo hoog komen als de berekende waarden in de tabellen. Daarom kan een “goed” springtij soms tegenvallen of juist nog beter zijn zoals tijdens de afgelopen koudeperiode.

De Getijtafels vind je op de website van Afdeling kust : [GETIJTAFELS LAT 2021.pdf \(afdelingkust.be\)](#)

De weersvoorspellingen kun je vinden je op het Kustweerbericht site voor verschillende kustgemeentes : <https://www.afdelingkust.be/nl/oostende-0>

Contact en meer info : Francis Kerckhof - francis.kerckhof@naturalsciences.be

Ingrid Jonckheere - ingrid.jonckheere@west-vlaanderen.be

DYNAMISCHE NATUUR IN PROVINCIALE BUFFERBEKKENS

Jan Vandecavey – Dienst Waterlopen. Provincie West-Vlaanderen

Waarom worden maar 'sommige' bufferbekkens beheerd in functie van natuur en niet allemaal?

De gecontroleerde overstromingsgebieden worden beheerd op basis van hun functie en locatie. De eerste functie is wateroverlast bestrijden. Als daar dan als nevenfunctie vb. recreatie bij komt, zoals het GOG in Kortemark waar veel wandelaars passeren, wordt er frequenter gras gemaaid om dat comfortabeler te laten verlopen. Op andere plaatsen is een GOG een on-line systeem waar er enkel taluds gemaaid moeten worden, de rest is een waterplas dat ook als waterspaarbekken dienst doet. Periodisch slibruimen en spontaan ontwikkelde vegetatie onder controle houden, moet ervoor zorgen dat het GOG zijn bufferende capaciteit behoudt, waar het in eerste instantie ook voor aangelegd werd.

Bovenstreams of onderstreams?

Ik zie hier geen vraag in maar vermoed dat dit gaat over: waarom GOG's aanleggen, is het niet beter om bovenstreams kleinere maatregelen te nemen. Wel nee, het zit zo, waterbeheer is geen exacte wiskunde. De som van de delen is niet gelijk aan het geheel. In het waterbeheer is het uiteraard zinvol en aangewezen om bovenstroom maatregelen te nemen, wat op vandaag ook gebeurt. Zo kunnen hemelwaterputten, of infiltratiebekkens bij verkavelingen of industriegebieden het water dat ter plaatse valt opvangen en nuttig gebruiken of infiltreren. Een waterloop in open profiel of een meanderende beek heeft ook hun nut. Het gaat hem bij de aanleg van een GOG over de laatste noodmaatregel vooraleer een dorpskern dreigt onder water te komen. Het gaat dan uiteraard over het opvangen van heel veel water op heel korte termijn. Door de intensiteit van de buien, die extremer geworden zijn in deze eeuw (en niet alleen de laatste jaren, denk maar aan de zomer van 2005); het veranderde landgebruik: minder graslanden, meer verharde oppervlakte, zwaardere machines op de velden,... kan het water niet meer ter plaatse vast gehouden worden. Eens de hemelwaterputten vol en de wadi's over lopen, moet het water net voor de kritische zone opgevangen worden. Het wordt tijdelijk "uit het watersysteem" gehaald in een GOG om zo het risico op overstromingen te beperken.

Tot op vandaag worden grachten zonder controle gedempt en de droogtepolitiek doet hier aan mee!

Dit is geen vraag, maar ik wil de stelling toch nuanceren. Er is voor het dempen van grachten een omgevingsvergunning nodig, het gaat over een aanmerkelijke reliëfwijziging. Dat de handhaving hierop tekort schiet en de urgentie om op te treden tegen deze bouwovertradingen bij gemeenten, politie of Vlaamse Bouwinspectie niet zo groot is, is ook voor ons als waterbeheerder (zonder handhavingsbevoegdheid in deze) een doorn in het oog.

Waarom zijn er geen recente hoogtemodellen?

Toch wel, op vandaag worden er jaarlijks satellietbeelden gemaakt die tot op 1cm nauwkeurig zijn en die wij in het DHM als kaartmateriaal ter beschikking hebben. Tot voor enkele jaren was dit pas om de 5 jaar en veel minder nauwkeurigheid.

Wat is de status voor de gemeentelijke structuur werken...?

geen idee wat hier mee bedoeld wordt. Werken aan waterlopen 2^e categorie behoren tot de provinciale bevoegdheid, samenwerkingen met gemeenten verlopen dan ook telkens onder de provinciale verantwoordelijkheid.

Wat komt er in integraal waterbeleid op de eerste plaats?

Als waterbeheerder bekijken we 4 zaken in samenhang: wateroverlast, watertekort, ecologische en recreatieve ontwikkeling. De prioriteiten en het draagvlak voor maatregelen in deze of gene richting worden wel bepaald door de nood van het moment. Zo is er na 4 jaar droogte een grote nood aan

het creëren van watervoorraden in kader van droogtebestrijding. Er is een groter draagvlak en centen voor projecten "natte natuur" dan pakweg 5 jaar geleden. Als het centrum van een gemeente onder water staat is er een groot draagvlak om maatregelen te nemen tegen wateroverlast,...

Hoe kunnen we voorkomen dat slib binnenstroomt in spaarbekkens?

Het dichtslibben van een GOG is bij een on-line systeem groter dan bij een off-line. Bij een on-line systeem zorgt de verbreding en verdieping van de beek ervoor dat dit ook deels dienst doet als sedimentvang. Het slib verzamelt zich daar en zorgt voor een "verlanding" van het systeem. Daarnaast reageert een on-line systeem ook directer op hogere waterpeilen waardoor het minder effectief is dan een off-line systeem. Daarom kiezen we meer voor een off-line bekken. De dichtslibbing daarvan is vele malen minder erg. Bij hevige watersnood is het weliswaar troebel water dat geborgen wordt, maar de first flush van sediment en andere ongewenste substanties spoelt eerst door, het is pas het teveel aan water dat over een dijk in het bekken stroomt. De oplossing om minder slib in de beek te hebben is het ter plaatse vasthouden, wat met erosiebestrijding of landgebruik te maken heeft. Daar hebben we als provincie niet de instrumenten van bevoegdheden in handen en kunnen we slechts hier en daar enkele flankerende maatregelen nemen.

Wat is de kost van slibvangst?

Veel! De kostprijs is sterk afhankelijk van de vervuiling van het slib. Als het niet vervuild is en het kan vanuit de beek gedeponereerd worden op het land ernaast, kom je al toe met 10€/m³ maar als je dit moet afvoeren kan je dit al x5 doen. Als het dan ook nog eens vervuild is, mag daar nog een veelvoud bij gerekend worden...

Dirk Libbrecht - Arcadis Belgium:

Hoe kunnen we voorkomen dat slib binnenstroomt in spaarbekkens?

Het slibvrij houden van bufferbekkens sluit aan bij het continu maken van de komberging. Een goed functionerende komberging is in feite een langgerekte in-line (synoniem: online) berging. Het in dit geval kortstondig bezetten van de overstroombare komgronden optimaliseert de bufferwerking van een waterloop (principe van 'stromende berging'). Hierdoor krijgt het slib minder kans zich af te zetten op één plaats omdat de stroming niet geheel stil valt. Om dit te bekomen moet men het natuurlijke winterbed behouden/herstellen en vrijwaren van andere functies. Verhoogde wallen naast de beek die ontstaan zijn door ruimingswerken moeten weggenomen worden waardoor het in- en uitstromen vergemakkelijkt. De bergingsruimte wordt dan eerder in gebruik genomen. Ik ga akkoord met de stelling van Jan Vandecavey (zie presentatie bufferbekkens provincie) dat een geïsoleerd online bekken vlug dichtslibt. Dit is het principe van een zandvang. Dit is echter geen goede oplossing als er voor de rest in de bovenlopen niets gebeurt voor het ophouden van water, dan wel het continu maken van de komberging, zoals hierboven vermeld. Anders sla je een stap over op de Lansink-ladder.

Een off-line bekken laat inderdaad ongehinderd de piek met de 'first flush' passeren en verschuift zo het slibprobleem naar benedenstrooms waar een andere autoriteit verantwoordelijk is voor het beheer. Maar ook hier zie je het slib - dat verdeeld zit over de hele waterkolom - het offline bekken binnen stromen (waarnemingen deze winter te Dadizele). Eens het daar zit geraakt het er nooit meer uit, en al zeker niet in vertraagde afvoer. De offline bekkens zijn geschikt als spaarbekken voor waterreserve maar passen minder in een goed waterbeheer op schaal van het ganse bekken. Vooral de versnelde doorvoer door het later in gebruik nemen van de berging kan de risico's op benedenstroomse overstromingen vergroten.

EEN VLIEGENDE START VOOR DE ZWINUITBREIDING (extra filmpje)

Wouter Faveyts – Het Zwin

In februari 2019 kwam de Zwinuitbreiding tot stand, een uitbreiding van de Zwinvlakte met 120 hectare. De Zwinvlakte is het deel van het Zwin dat via de Zwingeel in rechtstreekse verbinding staat met de zee. De Zwinuitbreiding kwam er in de eerste plaats om een oplossing te bieden voor de verzanding die het Zwin bedreigt. De uitbreiding kwam er ook om een grotere brok getijdennatuur aan sich te realiseren. Daarnaast moest de Zwinuitbreiding ook bijdragen aan een betere bescherming tegen de gevolgen van klimaatverandering, in de vorm van een zeespiegelstijging en krachtiger stormweer. De uitvoering was er tenslotte ook op gericht om het publiek nog meer te laten genieten van het weidse landschap en haar aantrekkingskracht voor vogels.

De werking van water in het zoute deel van het Zwin is heel dynamisch. De frequente overspoeling met zeewater maakt dat in het Zwin een aantal gespecialiseerde maar ook zeldzame plantensoorten voorkomen. De Zwinuitbreiding zorgt er voor dat er drie keer zoveel zeewater in en uit het Zwin stroomt. Deze verhoogde dynamiek van het zeewater heeft ook gunstige gevolgen voor die habitats in de rest van de Zwinvlakte.

Slikken- en schorren zijn van vitaal belang voor heel wat vogelsoorten. Die soorten gebruiken het Zwin als broedplaats, als overwinteringsgebied of als stopplaats tijdens de trek. De Zwinuitbreiding is nog maar twee jaar een feit, dus het is nog te vroeg om al het effect op lange termijn te zien. Niettemin zijn er duidelijk gunstige effecten. In de uitbreiding zijn enkele eilandjes voorzien waarop vogels kunnen broeden, in het bijzonder soorten met een voorliefde voor een zeer open en dynamisch milieu. Dwergstern en strandplevier ontdekten het gebied meteen. De laatste soort kwam in 2019 voor het eerst sinds 2000 weer tot broeden in het Zwin en dwergsterns broedden met maximaal 16 paar in de uitbreiding in 2019. Voor beide soorten is het Zwin zowat de enige resterende broedplaats in België. Nog een belangrijke gunstige evolutie die het gevolg is van de Zwinuitbreiding, is de toename van de aantallen pleisterende steltlopers in het Zwin. Door de verzanding was het belang van het Zwin voor doortrekkende en overwinterende steltlopers sterk afgenomen, maar de uitbreiding heeft duidelijk voor een kentering gezorgd. Met name kluut, bontbekplevier, zilverplevier en bonte strandloper scheren er hoge toppen. In de afgelopen winter 2020-21 overwinterden 1.500-2.000 steltlopers in het gebied. Vooral zilverplevier en bonte strandloper zijn de blikvangers. De grafiek toont de evolutie van het aantal overwinteraars van die twee soorten in de periode 2000-2020. Beide soorten vertoonden lange tijd een gestage daling van de aantallen. Vanaf de winter 2019-2020 is een stijging te zien, met meer dan een verdubbeling voor zilverplevier en zelfs ruim een verdrievoudiging voor bonte strandloper.

